

Joachim Heinrich Kieff

Viro Magnifico; Maxime Reverendo, Atqve Excellentissimo, Domino Meinhardo Plesken, Theologo Longe Inclyto, Svperintendenti Generali Cellensi ... Patrono Atqve Maecenati Svmma Pietate Svspiciendo, Novi Anni Avspicia Precatvr Avspicata, De Orthodoxia Cathedraria Nvper Invecta

Rostochii: Typis Iohannis Iacobi Adleri, [1744?]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1003403301>

Druck Freier Zugang

RU theol. 1744

Kieff, Joach. Henr.

VIRO MAGNIFICO;
MAXIME REVERENDO, ATQVE EXCEL-
LENTISSIMO,

DOMINO
MEINHARDO
PLESKEN,

THEOLOGO LONGE INCLYTO, SVPE-
RINTENDENTI GENERALI CELLENSI, CON-
SILIARIO CONSISTORIALI HANNOVERANO, ET PA-
STORI PRIMARIO,

PATRONO ATQVE MAECENATI
SVMMA PIETATE SVSPICIENDO,

NOVI ANNI AVSPICIA
PRECATVR AVSPICATA,

DE ORTHODOXIA
CATHEDRARIA
NVPER INVECTA,

PRAEVIO
MAXIME REVER. FACVLTY.
THEOLOGICAE

CONSENSV,
BREVITER DISSERENS,
IOACHIMVS HENRICVS KIEFF,
STADA-BREMENSIS,
S. S. TH. ET PHIL. CVLT.

~~~~~
ROSTOCHII,
Typis IOHANNIS IACOBI ADLERI, SERENISS. PRINC.
& ACAD. Typographi,

R. U. theol.

1744.

VIR
MAGNIFICE SVMMEQVE
VENERABILIS,
PATRONE DEMISSE COLENDE!

Quod TE, *VIR MAGNIFICE*, epistola quadam typis excusa compellare sustineam, insignis prope videri poterat temeritas et audacia. Neque, fateor, eo confidentiae processissem, nisi pietas erga TE mea, de debito me subinde commonuisset, TVAque comitas admirabilis spem ac animum addidisset. TIBI, *VIR SVMME*, quot nominibus obstrictus sim, rectius mecum intelligo, quam verbis exprimere valeo. TVA me benevolentia a primis annis excepit fovitque; ad sanctiores disciplinas, simulac adolescerem, solidissime manu-duxit; Rostochium altero abhinc anno profectum, commendatione iuuit, ibidemque haerentem, et ad studia incumben-

tem, consilio nunquam destituit. Quod TIBI VIR MAXIME REVERENDE, pro tantis in me meritis reddam, praeter animum deuinctissimum, et preces assiduas, nil habeo. Vtriusque officii me non immemorem esse, simulac vires meae admodum exiguae ferrent, publice declarare, firmiter constitueram. Laetissima se offerebat occasio, cum anno superiori splendidissima Superintendentis Generalis Cellensis et Consilarii Confessorialis Hannouerani munia, ab Augustissimo Magnae Britanniae Rege, et Serenissimo Electore Brunsvico - Luneburgense TIBI demandata, felicibus auspiciis capefferes. Sed opportunitatem istam, quam Viri, et celeberrimi, et doctissimi, TIBI bene precandi certatim arripuerunt, dimittendam, re curatius expensa, conuenientius duxi, arrogantiae crimen extimescens.

Nam neque adhuc Varo videor, nec dicere Cinna

Digna, sed argutos inter strepere anser olores.

Vertente autem anno hoc, quem primum in noua statione numeras nouum, in laetitiam effusus, diutius me continere non potui, quin obseruantiae in TE meae cultum, incommotis licet verbis, significarem. Quod prius, quam perficiam, mori in republica litteraria pridem recepto obsecutus, orthodoxiam cathedram, (1) recens illud *εὐρημα* summam attingam. TVO autem, VIR MAGNIFICE! qui iustum veritati peraeque ac pietati statuis pretium, aliisque vt statuam auctores, arbitrio vnice permittam, vt obelisco vel asterisco, quae huc retuli, notes.

S. II.

Infaustum illud dissidium inter veritatem et pietatem, quod inclinante seculo superiori in neruum erupit, ecclesiae evangelic-

- (1) Respexit huc procul dubio Summe Reu. D. D. BURGMANN epistola subiecta disputationi, qua specimen theologiae infantum ex articulo de peccato traditur, obiter monens de pagano orthodoxiae cathedrae canillo, quod in damnatae cacodoxiae, orthodoxyae, pseudorthodoxiae locum hodie successit.

gelicae tum alia plurima mala intulit, tum maxime doctrinae sacrae sanaeque infestum et perniciosum fuit. Potissimum coarguendi sunt Fanatici et Indifferentistae, qui praecipua christiana religionis capita adgressi sunt, et orthodoxiam tanquam orthodoxiam damnarunt. (2) Sed nec omni culpa vacant, qui vitae sanctitatem sententiarum rectitudini opposuerunt, et nomen orthodoxiae in despectum adduxerunt. Post pseudorthodoxiam a Celeb. D. D. LANGIO, Berolinenfi tum Doctore, aliisque (3) quondam disseminatam, non immerito huc reuocatur orthodoxia cathedraria, quam Celeberr. D. D. WALCHIVS (4) euulgato peculiari programme, hanc ita pridem inuexit. Non is quidem ego sum, qui orthodoxos impios laudare vel possit, vel velit; sed publicam coetus nostri doctrinam, quae ab hypocritis aut aperte malis verbo DEI congruenter proponitur, orthodoxiae cathedrae scommate traduci, quis aegre non feret? Initium ducitur a nonnullis generalioribus, quibus orthodoxia cathedraria superstrui posse videtur. Quapropter ante, quam ad hanc pergam, illa paucis delibanda sunt.

§ II.

Veritas ac virtus, inquit, (§) ea ratione inter se sunt nexae, ut altera hanc diuelli aut separari possit ab altera. Quibus verbis si nihil aliud indicetur, quam quod virtus theologum ornet, et ut exemplum aliis praebeat, praecipue deceat, imo quod addo, quod finis sit, ad quem ex intentione DEI veritas omnis com-

A 3

parata

- (2) Conf. Max. Reu. D. D. AEPINVS *Manuel. Fanat. recens. compend. proleg. C. I. th. II. p. 23.*
 (3) Vid. S. R. D. D. LOESCHERVS *disput. contra conuictum pseudorthodoxiae* p. 3.
 (4) *Comment. de orthodoxia cathedraria* Jenae A. cl. lccc xxxv. d. IV. Decembr. publicata et solemnitatibus Doctoralibus Dn. HALLBAVERI Theologi inclyti praemissa.
 (§) pag. 3.

parata Sit, et qui saluo diuino ordine, et mandato abesse non debeat, neminem inuenerit sibi repugnantem. Sed exinde non magis elicitor, impii orthodoxiam, cathedrariam, non veri nominis orthodoxiam esse, quam vinum ex poculo ligneo, vitreo, &c. absque gratiarum actione et intemperanter haustum, quo quis contra DEI ordinem, mandatum et intentionem, semet obruit et ingurgitat, veri nominis vinum non esse, sed lignum, vitreum &c. Quodsi autem Vir Celeberr. id sibi vult, virtuti orthodoxiam essentialiter ita innexam esse, vt haec absque illa prorsus existere nequeat, contradicere quidem videtur iis, quae alibi (6) de veritatis cognitione virtutem antecedente, et doctoribus impiis, qui recte et adcurate doceant, praecipit; sed genuinam tamen, licet non facile admittendam, Viri Celeb. hanc mentem esse, qui systema eiusdem nouit, haut dubitauerit, et proxime sequentia satis arguunt.

§. III.

Imo haut licet, inquit, notitiam rerum sacrarum sibi comparare, quae sit certa pariter ac vera, nisi gratia coelestis corruptam voluntatem emendauerit atque effecerit, vt ista veritatibus diuinis haut repugnet; nec ad sensum cohibeat, certamque impediatur cognitionis rationem. Cognitionis veritatem a certitudine, et certitudinem cognitionis ac sensus scripturae S. a certitudine ad sensum seu conuictione discernere deberem, si hoc argumentum penitus excutere vellem. Sed de emendatione tantum voluntatis, in qua rei cardo vertitur, dicam. Emendatur voluntas, quando in ipsam sanctitas intrinseca introducit, per quam lege DEI delectetur, et ad eam actiones suas componat. Ita autem voluntas emendatur a) non ante fidem seu fiducia actum, quem DEVS totum in homine, qui passim se hactenus habet, solus producit, Joh. VI. 29. Hebr. XII. 2. b) nec ante iustificationem. Praecedat enim actus fidei formalis CHRISTVM recipiens, quem eodem

(6) pag. 4. 5.

eodem momento iustificatio et adoptio excipiunt *Joh. I. 12.* succedit actus consecutivus per caritatem se exerens, *Gal. V. 6.* Benedicit DEVS credentibus omni benedictione spirituali in supracoelestibus in CHRISTO *Eph. I. 3.* primo hominem sibi gratum faciens in dilecto *v. 6.* deinde opera illius benigne respiciens, tanquam fructus iustitiae, qui fiunt per JESVM CHRISTVM in gloriam et laudem DEI, *Phil. I. 11.* Efficit CHRISTVS, vt primo fiamus iustitia DEI in ipso *2. Cor. V. 21.* postea nobis, qui sine eo non possumus facere quidquam *Joh. XV. 5.* donat omnia diuinae virtutis suae ad vitam et pietatem *2. Petr. I. 3.* vt omnia valeamus, per eum, qui confortat nos CHRISTVM *Phil. IV. 13. 7)* sed in renouatione, in qua DEVS mundum cor in nobis creat *Pf. LI. 12.* et facit, vt in statutis eius ambulemus *Ezech. XXXVI. 27.* Eiusmodi voluntatis emendatione prius opus esse, quam veritate quis imbui possit, si quis adfirmare vellet, is simul et fidem praerequirere deberet, et iustificationem, et renouationem, ad quos tamen actus tanquam ad suos fines, effectus et consequentia, omnis illuminatio et veritatis cognitio dirigitur *Act. XXVI. 18. Tit. I. 1.* Quo, num quid magis alienum venditari queat, ambigo. Id vt effugiat Vir Celeb., alium sensum huic voci imponit, emendationem voluntatis adpellans, qua efficitur, vt ista veritatibus diuinis haut repugnet. Dabo hoc tantisper. Num inde vero efficitur, hominem antea virtuosum atque pium esse debere, quam res sacras cognoscere queat? Num cessatione a non repugnantia absoluitur, vel saltem inuoluitur interna virtus et pietas? Num ebriosus, qui crebris admonitionibus tandem aures externe praebet, imo a crapula per vnum alterumque diem abstinet, intrinsece temperans vocari potest? Sed notio haec (D. D. WALCHIO non quidem noua) Philosophis, a quibus phrasis, ista petita est, et Theologis, inusitata est. Nec vnquam scriptura S. sola non repugnantia, vel intellectus vel voluntatis definit emendationem. Emendatur intellectus notitia et adsensu; voluntas pietate et virtute: quae abesse possunt, licet non repugnantia vtriusque adsit. Quam vero non repugnantiam putat Vir Celeberrimus?

aum

num morosam et adfectatam? Haec irresistibili DEI gratia, si daretur, tolli posset; sed resistibilem et ordinatam omnem, quam tantum agnoscimus, illa excludit. Num congenitam et naturalem? At ea remouetur in qualibet operatione gratiae, cui resistentia ab intellectu aut voluntate corrupta opponitur. Incipit ista gratia repugnantiam refrenans, (vt generalis) cum vocatione, et per totum opus sanctificationis, (latius dictum) progreditur, ita tamen, vt singuli actus non a communi illa operatione, sed a subiecto, fine, et effectu proximo specificentur atque denominentur. Nam v. g. illuminans gratia, licet repugnantiam intellectus et voluntatis, quoad illa illuminationi obicem ponit, cohibeat, emendare dicitur intellectum, non voluntatem, quia notitiam et adsensum producit, quae ad intellectum formaliter spectant, non ad voluntatem.

S. IV.

Fauere Suis adfersionibus, arbitratur D. D. WALCHIVS tam rem ipsam, quam Scripturam S. Rem ipsam triplici ratione iis optulari, credit: *sue vim quam voluntas saepe in intellectum exercet; sue ipsarum coelestium veritatum, earum in primis, quae prauiis mortalium cupiditatibus aduersantur, conditionem; sue gratiae divinae indolem considerare velis.* Verum enim vero Rsp. 1. Si voluntas saepe vim in intellectum exercet, non semper eam exercet, quod experientia quoque comprobatur. Si non semper, aliquando etiam quaedam notitia sine sic dicta voluntatis emendatione obtineri potest. Sed vis illa voluntatis in intellectum pertinet ad morosam resistentiam, quae huius loci non est. Non dependet enim in se a voluntate intellectus, vel quoad cognitionem, vel quoad adsensum, sed ad utrumque actum intrinseca perficitur virtute, quae in naturalibus ab obiectorum euidencia; in supernaturalibus a SPIRITU SANCTO per verbum operante, prouenit, et determinatur. 2. Veritates coelestes naturae corruptae inuisae sunt, siue quoad intellectum, siue quoad voluntatem spectetur, 1. Cor. 1. 23. *Act. XXIV. 25.*
XXVI.

XXVI. 24. Vtriusque repugnantia naturalis prius, quam notitia et adensus in intellectu produci possunt, reprimenda est, et lumine gratiae, quod illuminationem perficit, vno eodemque actu, quem illuminationem Scriptura S. vocat, reprimitur. 3. Quae sit illa gratiae conditio, ad quam se recipit, Vir Celeb. non exprimit. Si gratiae operationes omnes, vt alibi, eodem tempore et simul perfici sibi persuadet, euertit ordinem successiuum, quem DEVS sapienter constituit, et S. litterae designant, tanquam diuitiis gratiae adcipiendis, et naturae humanae, (quae per gratiam non destruitur, et in omnibus intellectus et voluntatis actibus moram et successionem temporis exposcit) vnice consentaneum,

§. V.

Dicta scripturae, quae obiiciuntur, saepius discussa sunt. 1. *Cor. II. 14.* loquitur PAVLVVS de homine $\psiυχικῶς$, naturali, non impio et non renato, vt D. D. LANGIVS exponit, siue sit litterali scripturae vsu destitutus, siue eo instructus, quem potius $σαρκικό$, vt *C. III. 3.* vocasset. Is, quatenus naturalis est, $οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ$. Intelligitur hic $δέχεσθαι$ non completum, sed quod ad intellectum tantum pertinet, vt *Matth. XI. 14.* Opponitur enim stultitiae, et explicatur per $γινῶναι$, quod $ἀναγίσκει$ absoluitur. Num hinc concludi potest, hominem admittere non posse gratiam illuminantem, eiusque effectus, notitiam et adensum, licet gratiae renouanti resistat? aut hunc, etiamsi ad contritionem, fidem et sanctitatem se perducere non patitur, repugnantia naturali intellectus et voluntatis, quatenus illuminanti gratiae obicem ponit, liberari non posse? Docentur a DEO non solum pii, *Pf. XXV. 14.* sed et impii, seu peccatores *v. 8.* Impii non gaudent notitia composita 1. *Joh. II. 4.* *Joh. VII. 17.* *VIII. 55.* ergone notitia simplici vera et certa ex verbo veritatis imbui possunt? Mundus malitiose resistens Spiritum veritatis inhabitantem adcipe-

B

re

re nequit *Joh. XIV. 17.* Num ea propter impii institutionem ex verbo admittentes, Spiritum veritatis cum eo indissolubiliter unitum, participare non possunt adfidentem?

§. VI.

Istis praemissis, Vir Celeb., postquam docuerat, virtutem nullum locum esse sine veritate, dolet (7), multos eorum, qui ad theologorum ordinem pertinent, recte quidem docere: fidei christianae capita aliis accurate explicare atque ab aduersariis grauius defendere; in sola autem veritate adquiescendo, virtutis ac sanctioris vitae studia plane negligere. Vt igitur insinuet, quod ex instituto pertractandum sibi fumsit, statim subiicit: Non sine causa doctores eiusmodi dicas theologos cathedrarios, iisque adtribuas orthodoxiam cathedrariam. Ex quo patet, publicam ecclesiae doctrinam, quatenus a doctoribus aperte impiis aut hypocritis traditur, D. D. WALCHIO theologiam cathedrariam adpellari.

§. VII.

Excurrit, vt haec illustret, in antiquitatem ecclesiasticam, Patrum aliorumque sententias de orthodoxia colligens. Summam his verbis (8) complectitur: Ex hisce, quae nunc ex monumentis antiquorum scriptorum christianorum edisserui, haut obscure colligendum est, quod vox orthodoxiae haut a prima ecclesiae christianae aetate fuerit usitata: quod extiterint, qui turpiter ea abuterentur, ad fucum incautis faciendum, quodue plerique quidem istam de vera opinione ac doctrina tantum adhibuerint; nonnulli tamen arbitrati sint, neminem orthodoxiae laude dignum esse, nisi et veritate et vita sanctiore sese commendet! Haut mediocriter ista confessione propriae causae nocet D. D. WALCHIVS. Si enim plerique ortho-

am

(7.) pag. 5.

(8.) pag. 12.

am ad veram opinionem et doctrinam restrinxerunt, hic est famosior et receptus vocabuli significatus, nec usus communis, penes quem vis est et norma loquendi, deferi debet. Qui ab eo quondam deflexerunt, aperte vel lusibus indulgent, vel pietatem ut ornamentum theologi, non orthodoxiae essentialia, adiungunt.

§. VIII.

Confirmat illud nomen orthodoxiae, quod ex ὀρθός et δόξα compositum, nil aliud denotat et denotare potest, quam rectam sententiam: non autem virtutem et pietatem simul connotat. Sed monet Vir Celeberr. (9) orthodoxiam considerari dupliciter posse, vel *obiectivae* vel *subiectivae*. Ad orthodoxiam obiectivam sufficere, ait, ut doctrina in se recta sit et vera. Ad subiectivam autem requirit, ut cognitio non solum in se sit vera, verum etiam certa viva atque efficax. Primus forte et unus sic orthodoxiam, ut ante ipsum alii theologiam, distinxit D. D. WALCHIVS. Quod si eius exemplum imitarentur alii, et voces quasvis obiectivae et subiectivae aliter describerent, societas civilis et litteraria notionibus confusis, et ambiguitatibus obscurissimis impleretur. Nonne eadem facilitate corona Principis aurea dupliciter considerari potest, ita ut ad eam obiectivae spectatam sufficeret aurum: ad subiectivam autem praeterea auro contra carior sapientia, qua si Princeps destitueretur, corona ipsius non esset vera aurea subiectivae. Dicitur orthodoxus tanquam concretum, ab orthodoxia ut abstracto. Quo iure igitur ab orthodoxo, quatenus ab orthodoxia denominatur, plura exiguntur, quam orthodoxia obiectiva comprehendit. Forma enim subiectum; non subiectum formam denominantem definit. Neque magis concipi potest orthodoxia subiectiva sine obiectiva, quam frigus subiectivum sine ob-

B 2

ctivum

(9) pag. 13.

ctiuo. Sicut autem, qui frigore subiectiue conficitur, id omne sustinet, quod frigus obiectiuum inuoluit; ita, qui orthodoxus est subiectiue, quidquid orthodoxia subiectiua complectitur, habet, nec quid insuper desiderari potest. Quod addit ad subiectiuam orthodoxiam requiri, vt sit certa, viua est efficax, admitti nequit, nisi antea euictum fuerit, ad orthodoxiam obiectiue spectatam essentialiter referendam esse, tam certitudinem, quam vitam et efficaciam. Sano tamen sensu haec omnia adfirmari possunt, quia orthodoxia siue obiectiua, siue subiectiua est ipsum DEI verbum, quod nunquam non certum, viuum et efficax est.

§. IX.

Ita sibi tandem ad orthodoxiam cathedrariam viam fatismuniuisse videtur Vir Celeberrimus, eamque his verbis insinuat (10): *Qui igitur religionis christianae dogmata vere tradunt ac profitentur; minus autem piam ac laudabilem viuendi rationem tenent, eorum orthodoxia est tantum theoretica et merito adpellari potest cathedraria.* Mireris nomenclaturam inusitatam; sed ministravit illam SENECA, vel potius FABIANVS, de quo haec ille refert (11): *Solebat dicere Fabianus non ex his cathedrariis philosophis, sed ex veris et antiquis, contra adfectus impetu, non subtilitate pugnandum, nec minutis vulneribus sed incursu auertendam aciem.* Non ignorare poterat, D.D. WALCHIVS, historiae philosophicae scientissimus, quam inepte vocibus Stoici tricentur et hos verborum architectos satius esse improbare quam adprobare. Sed magnopere dict e-rium ei placet, vt hoc contumeliae aculeo doctores publicos ortho-

(10) pag. 13.

(11.) *De breuitate vitae, C. X. opp. ex ed. LIPSII p. 220.* Subjungit haec declaraturus Vir Celeb. nonnulla ex epist. SENECAE. Sed iis recensendis supersedeo, quia nec cathedrariorum nomen, de quo tantum agitur, ibi occurrit; nec ad hanc adpellationem respexisse SENECAM, vilo indicio constat.

orthodoxos sed impios pungat. *Non sine causa*, inquit, (12.) haec adeos theologos adplicari possunt, eorumque orthodoxia dicenda est cathedraria, qui singula fidei dogmata recte proponunt - minus autem pie viuunt. Sistent se theologos atque orthodoxos in cathedris non in vita. Id vnum deerat ad cauilla, quibus orthodoxia per semiseculum explosa est, vt ex gentilium scriptis ea repeterentur, et ecclesiae purioris theologi contemtissimis paganorum philosophis confociarentur. Absit, vt impietatis patrocinium suscipiam; sed nec orthodoxiam cathedrariam laudare possum. Quandoquidem enim orthodoxia, a qua nomen habent doctores siue pii, siue impii orthodoxi, consentiente D. D. WALCHIO, publica est ecclesiae Lutheranae doctrina, imo ipsum Sanctissimi Numinis verbum; scomma autem cathedrarium ad ludibrium et contemtum vnice comparatum est: perinde est siue publicam ecclesiae nostratis doctrinam, & verbum Diuinum hoc probro oneres, siue id coniicias in orthodoxiam, cuius indoles non mutatur a subiecto siue sit pium, siue impium. Nullumne hinc coelestis veritatis detrimentum pertimescit D. D. WALCHIVS, qui cum socero, D. BVDDEO, Pietismi nomen alias ferre nequit, veritus, ne pietati, quam nemo sanae mentis cum Pietismo (citra lusus) commiscebit, eadem derogetur. Dixerit FABIANVS (imo et SENECA:) philosophiam cathedrariam: num hoc ideo conuitio infamanda erat vera doctrina? Cautior D. D. WALCHIO FABIANVS. Hic philosophos adpellat cathedrarios, non philosophiam autem cathedrariam. Sed ille orthodoxiam ipsam velut cathedrariam traducit. Theologi erat, circumspectius agere. Neque vero exploratum est, num impios philosophos petat FABIANVS, nec ne? Si verba aestimentur, loquitur de philosophis, qui morum doctrinam negligenter, aut frigide tractant, et de compescendis animi passionibus subtiliter, non practice differunt. Nam cum Stoicorum ἀπάθεια propugnet SENECA, non satis

B 3

faci-

12.) pag. 14.

faciunt illi, qui vel Peripateticorum *μετριοτάτας* commendant, vel praeceptionibus suis de adfectibus scholae tantum seruiunt, non vitae. Aliud autem est circa docendi modum aberrare; aliud in vitae praxi deficere. Potest culpa posteriori vacare, qui priori tenetur. Interferit D. D. WALCHIVS, impios theologos cathedrarios esse, dum theoretici sint, et orthodoxos in cathedra, non vita se fistant. Num autem theologi vitium theologiae debet imputari? Num ei doctrinae, quae fatente D. D. WALCHIO, per omnia recte se habet? num ex cathedra eam profiteri illicitum est? Vnde ergo cathedrariae labem haec orthodoxia adsciscit? Non alio igitur loco ea censeretur, quam Indifferentistarum theologia formularia, et fides cerebrina, quae suos auctores stigmate notant.

§. X.

In exemplum orthodoxiae cathedrariae producit Vir Celeb. scribas et phariseos, *Matt. XXIII. 2. 3.* de quibus, CHRISTI verbis excitatis, pronunciat: (13) *Heic luculentum orthodoxiae cathedrariae exemplum monstrat CHRISTVS in scribis et phariseis. Dicit eos sedere in cathedra Moſis.* Paulo post: *At qualis fuit illorum orthodoxia? Spectabat illa non ad omnes; sed ad quasdam tantum verae religionis partes ac doctrinas: erat ea non genuina, non solida, non practica; sed cathedraria.* Magis opportune, reor, referre huc potuissent Bileamus, et Iudaeus Iscariotes, quorum societas plerumque theologis orthodoxis, qui veram impiis rerum sacrarum notitiam vindicant, exprobratur. Nam pharisei magna ex parte heterodoxi erant, nec a CHRISTO huc adcersuntur, nisi quatenus in cathedra Moſis sedebant. Vt tales autem a Salvatore optimo commendantur, tanquam veri nominis orthodoxi, licet vita doctrinae non responderet: cum a D. D. WALCHIO contra orthodoxi minus pie viuentes explodantur, nec iis alia, quam aequi-

(13) pag. 15, 16.

æquiuoce sic dicta et cathedraria relinquatur orthodoxia. Rectius, quae de scribis et pharisaeis adfirmantur, conueniunt sanctulis et pseudo-prophetis, qui indumentis ouium venientes, *Matth. VII. 15.* pharisaicam simul et heterodoxiam et hypocrisim exprimunt. Neque alia potest excogitari causa, cur orthodoxia cathedraria hinc emulgeatur, quam quia pharisaei, in cathedra sedebant. Itaque cathedra opus est, ut orthodoxia cathedraria locum inueniat? Cathedra vero seu suggestus ESRAE quoque adscribitur *Neb. VII. 4.* quem cathedrariis D. D. WALCHII orthodoxis nemo connumerauerit. Quodsi exceperis, eos cathedrarios esse, qui in cathedra veritatem profitentur, sed morum sanctitati neutiquam operantur; quid tum dicendum erit de orthodoxis impiis, qui non sedent in cathedris, et nihilominus in academiis, templis, scholis docent. Quae tandem consequentia: pharisaei et scribae sunt orthodoxi, quatenus in cathedra Moysis sedent: ii vero simul sunt hypocritae; ergo impiorum orthodoxia est cathedraria. Nonne eodem iure colligeretur: Doctores orthodoxi fuere et sunt in ecclesia Lutherana, Academia Varniaca vel Salana. Fac, quondam inter hos, hypocritas et malos olim fuisse; ergo impiorum orthodoxia est orthodoxia Lutherana, Rostochiensis, Ienensis? Loco generali aut speciali, tanquam adcidente doctoris externo doctrinam internam metiri, aut ab illo theologum vel pium, vel impium denominare vellet, longe inconuenientissimum est. Plura igitur non addo.

Ad TE potius Vir *MAGNIFICE*, et *MAXIME REVERENDE* regredior, officium expleturus, votaue pietatis nuncupaturus. Annum, qui ad stationem illustrem, in qua versaris, primum TE deduxit, egressus nouumque ingressus es feliciter. Deuotissimo pectore haec TIBI auspicia gratulor, et quem coepisti secundum, vere secundum precor. Adjiciat ei *SVMMS* rerum *ARBITER* iustra quam plurima auspiciatissima, augeat TE vita et sanitate, robores TE animi corpo-

ris

risque viribus, cumulet TE prosperitate omnigena et exoptatissima. Praesit *ALTISSIMVS* TVO Praesulatus! annuat *SAPIENTISSIMVS* consiliis TVIS sacris! subueniat *EPISCOPVS SVPREMVS* curis TVIS Pastoralibus! cunctasque TVAS operas ex voto succedere iubeat! Exornet Benignissimum *NVMEN* domum et gentem TVAM, sua gratia et benedictione, ac quaeuis incommoda malaque ab eadem propulset. Viuas *VIR CELEBERRIME* ecclesiae columnen, orbis litterati decus, veritatis adfertor, pietatis custos, bonorum praesidium, meusque, quod humillime rogo, Fautor atque Patronus.

Vale Vir *MAGNIFICE* in Domino, vale
ex voto!

Scribeb, Rostochii, ineunte Anno *χρ1507* clbcccxxxiv.

aequiuoce sic dicta et cathedraria relinquatur ortho-
 etius, quae de scribis et phariseis adfirmantur,
 sanctulis et pseudo-prophetis, qui indumentis ou-
 tes, *Matth. VII. 15.* pharisaicam simul et heterodox-
 pocrisin exprimunt. Neque alia potest excogitari
 orthodoxia cathedraria hinc emulgeatur, quam
 faei, in cathedra sedebant. Itaque cathedra op-
 orthodoxia cathedraria locum inueniat? Cathedra
 suggestus ESRAE quoque adscribitur *Neh. VII. 4.*
 thedrariis D. D. WALCHII orthodoxis nemo con-
 Quodsi exceperis, eos cathedrarios esse, qui in ca-
 tatem profitentur, sed morum sanctitati neutiqu-
 rur; quid tum dicendum erit de orthodoxis impiis
 sedent in cathedris, et nihilominus in academiis
 scholis docent. Quae tandem consequentia: phar-
 bae sunt orthodoxi, quatenus in cathedra Moysis se-
 ro simul sunt hypocritae; ergo impiorum ortho-
 thedraria. Nonne eodem iure colligeretur: Do-
 doxi fuere et sunt in ecclesia Lutherana, Acaden-
 vel Salana. Fac, quondam inter hos, hypocritas
 lim fuisse; ergo impiorum orthodoxia est orthod-
 rana, Rostochiensis, Ienensis? Loco generali aut
 quam accidente doctoris externo doctrinam inter-
 aut ab illo theologum vel pium, vel impium deno-
 te, longe inconuenientissimum est. Plura igitur

Ad TE potius Vir *MAGNIFICE*, et *MAXI-*
RENDE regredior, officium expleturus, votaue
 cupaturus. Annum, qui ad stationem illustrem,
 faris, primum TE deduxit, egressus nouumque
 feliciter. Deuotissimo pectore haec TIBI auspicia
 quem coepisti secundum, vere secundum precor.
SVMMVS rerum *ARBITER* iustia quam plurim-
 sima, augeat TE vita et sanitate, roboret TE

